

manieră, și aceasta nu la infinit, ci pînă va apărea regizorul sau romanclerul de reală personalitate care va mătuna cu un singur gest soluțiile de antract și inter-regn. Fanarea spirituală este încă și mai necrutătoare decît perimarea fizică.

Dan CIACHIR

Marea pictură este decor dramatic

— Stimate Radu Negru, aspectul monografic al scrisului dumneavoastră este în primul rînd sub imperatiivele Sintezel, așa încît, vă rog, citeva apropieri între teatru și artele plastice, apropieri care știu că vă preocupă.

— Nu mi-l inchipui pe Hamlet jucat într-o bucătărie tiroleză, nici pe Hagi Tudose trăgînd mița de coadă într-un palat baroc, deși ambele desfășurări de imagini sunt posibile și chiar filmice, dacă regia ar conveni cu scenografia să dea o asemenea întorsătură stranie spectacolelor pe care, să o recunoaștem, ne-am obișnuit, dogmatic, să le vedem, să le imaginăm și chiar să le visăm într-o ambianță adecvată textului inițial și epocii în care s-au născut. Dar oare clasicii nu sunt clasici, tocmai pentru că își păstrează valabilitatea oricînd și oriunde ?

La un sfîrșit de secol vizual, prin excelență vizual, oînd informația ne vine mai mult de 90% prin intermediul ochilor, ajutați de telescoape, microscopae (nu numai de ochelari), ecrane mari și mici, lecturi dirijate și decodificate prin microprocesoare sau ... toți, sau aproape toți ne-am obișnuit să citim sensurile și semnificațiile picturii ca decor, ca ornament, ca scenografie a dramelor, a tragediilor sau comediilor la care participăm prin implicare. De ce am pretinde tocmai teatrului să renunțe la puterea de sugestie, la descoperirea (dincolo de reprezentarea directă) acelor înțelesuri, adesea contradictorii, sau în raport de negație cu prima intenție sau cu prima lectură, a textului dramatic ?

Oare creația în genere, chiar cea tehnică, filosofică, politică, etică, nu s-au văzut modificate din rădăcini, schimbîndu-și unghiul, direcția chiar cu o sută optzeci de grade în acest contorsionat secol al răsturnării și reasezării tuturor valorilor umane ? Dacă realitatea s-a întrecut pe sine în fantezie, ar fi nefi-

resc, nu numai absurd (absurdul este acea parte a existenței pe care în mod dramatic, tragic, nu o sesizăm ca realitate, pentru că ne rămîne ascunsă în autenticitatea ei, ca lucru în sine, surprinzător, terifiant, în momentul (impactului), să lăsăm teatrul într-o zonă de senină, logic conformă și liniștită reprezentare a intențiilor și textelor prime, realizabile perfect. Decorul natural, interiorul convențional... Ce amintiri desuete și neadevurate !

— Sub semnul filosofico-estetic există, de fapt, aceste iniuriiri, aceste structuri dramatice...

— Cred că pictura și arhitectura contemporană, parte a filosofiei și poeziei ca putere de premoniție, sesizare și obiectivare a stărilor caracteristice socialului în devenire, au un incontestabil drept la rostirea dramatică. Decorul, costumele Picasso pentru o dramă de război al doilea mondial, precum s-a dovedit Marc Chagall un proroc și un adevărat magician prin pictura decorului la Opera franceză, în deceniile 6—7, devin părți componente obligatorii ale culturii teatrale, cum baietele trupei lui Diaghilev, dansul lui Nijinski pe muzica lui Stravinski, apoi Prokofiev, nu mai pot fi revăzute decît în fantasticul decor al lui Bakst. Păstrînd proporțiile, la nivel de echivalență, nu mai prejos, fără reticențe și timidități provinciale, am imaginat și am scris despre un mare spectacol Oedip (pe muzică de George Enescu sau doar pe o scenografie din ritmurile lui, cu David Ohanesian sau cu un mim) într-un decor total alcătuit din porțile infernale ale marelui sculptor Ovidiu Maitec, din zborurile lui cu anipi de Iemna. Cred și acum că laurii unui asemenea spectacol-film, videoramă, ar fi universali, pentru că substanța și tensiunea obținute astfel sînt de o valoare fără egal. Am văzut, nu demult, la Botoșani, o admirabilă actniță, Adam Erzsébet, recitînd Eminescu, la el acasă, într-un decor de Viorel Mărginean, care adusese zborul de păsări de pe dealurile Cenadului și de la Alba Iulia în jurul Ipoteștilor. Viziune de efect sonor și cromatic. De ce nu un Creangă jucat în decor total de mare iconar cum ar fi Dimitrie Gavrillean sau Ioan Vrăneanțu ?

Marea pictură este decor dramatic. Ne vom convinge cu timpul.

Dialog realizat de
Ioan VIERU